

UKLEŠTIVOSTI ZARJE je v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in draznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.80, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopno petkrat na teden, pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Klofuta.

V soboto je deželno sodišče oprostilo ljubljanskega tržnega nadzornika Ribnikarja obtožbe po § 5 in 85 a kaz. zak. To je bilo pričakovati že v petek po končanem dokaznem postopanju, ko je vsakdo dobil enak vtisk tistemu, ki se izraža v razlogih sodbe. Ribnikar je oproščen zapustil sodno dvorano, v kateri je dobil svoje zadoščenje. Ali sodba, ki se je v javnosti pričakovala z največjo napetostjo, ni bila v vsakem oziru oprostitev. Obtožbenec državnega pravdnika je bil ršen obtožbe; namesto njega pa so bili obsojeni drugi, katerih sicer ni državna oblast citirala pred sodnike, ki pa jih toži javnost ne na podlagi kazenskega zakona, ampak po svojem pravnem čutu.

Ribnikarjeva oseba je bila v tem procesu vsaj za nas postranskega pomena. Prisyvajamo si toliko objektivnosti, da nas v takih slučajih nikoli ne vodijo osebne simpatije in antipatije, in prav tako nas tudi nikakor ne zapeljuje kakšna strankarska strast. Tega priznanja nam tudi sovražnik ne more odreči, če ne tepta namenoma resnice z nogami. In če bi bil proces, ki se je ravnokar zaključil, samo Ribnikarjeva osebna zadeva, bi se naše zanimanje zanj prav težko podražilo. Ali ta pravda je bila nepravilna v vsakem oziru, in javnost, ki se zanima za svoje lastne zadeve, je na noben način ni mogla prezreti.

Obtožba je še enkrat pogrela septemberске dni, ki so bili že precej pozabljeni, kakor se v naših živih, raznovrstnih dogodkih bogatih časih kmalu pozabljajo še senzacionalnejše reči. One zgodbe same in tudi njih posledice so živele le še kakor blede sence v spominih, in že zadnji ostanki barve so ugašali od dne do dne bolj. Razburjenost se je poglegla, Mrliča sta pokopana, druge žrtve iščejo brez javne pažnje svojo pot v življenju. Ljudje, ki so takrat — brez vsakega pravega razloga — veljali za hude revolucionarje, so postali lojalni in se trudijo na vso moč, da bi dokazali in opravičili ta glas, Tudi stranka, o kateri so pravili, da je bila moralna začetnica onih dogodkov, se vede tako, da mora biti ves črnorumeni patriotizem zadovoljen z njo.

S stališča patentiranih čuvajev glasov tega javnega reča in miru bi bilo umestno vprašanje, če je bilo sploh modro oteti pozabljeno, kar je že skoraj pogoltno Orkus in zbuditi še enkrat spomin, ki mora biti tudi stebrom države neprijeten, nemara še bolj neprijeten, kakor »destruktivnim elementom.« Saj le zlasti v Avstriji zelo v čišlu načelo »quieta non movere« — ne brcaj kamna, ki leži pri miru, ker ne veš, kam se zatrklja. Zgodovina je pač učiteljica življenja, ali s tem ni rečeno, da se tisti, ki nas vladajo, prav posebno radi uče ob taki zgodovini, kakršna je v resnici; velik del njihove umetnosti je ta, da trgajo cele liste iz zgodovine. In prav septembrski dogodki so tak list.

Interes organiziranega delavstva ne zahtevajo take pozabljivosti; kar je bilo, je bilo, in vse, kar je rodila preteklost, daje socialni demokraciji predmete za nauk. Našim nalogam in namenom ne more škodovati, če pogrejo historijo tistih dni, vsak mesec ali pa vsak teden. Ali kar ne razburja nas, ki iščemo v preteklosti le učne snovi za bodočnost, bi lahko vzemirjalo tiste, ki žele z vso gorečnostjo neizpremenjeno ohranitev vsega, kar je

Za konservativno načelo ni bilo zdravo, da se je odprla knjiga ravno na tisti strani, na kateri je zapisano »1908 — september.«

Toda knjiga se je odprla. Tako je hotel visoki deželni odbor kranjski: Ali pravzaprav ne. Na razpravi so prečitali ovadbo, ki jo je poslal državnemu pravdniku deželni odbor s podpisom gospoda Lampeta. Na razpravi pa je pričal dr. Triller, ki je tudi član deželnega odbora, izjavil, da se ne identificira z denunciacijo, in zato se lahko pravi, da je zarotil državno pravdnikovo tisti del deželnega odbora, ki pripada klerikalni stranki. To mnenje je tembolj opravičeno, ker je razprava tudi dognala, da je klerikalni član deželnega odbora dr. Pegan zaslišaval priče, od katerih je hotel dobiti snov za ovadbo.

Cloveku, ki še ve, kaj se je godilo pred štirimi leti, bi se v tem marsikaj lahko zdelo čudno. Po septembrskih dogodkih se je na Slovenskem sklenila zveza, ki bi se bila še par dni prej vsakomur zdela nemogoča. Združili so se klerikalci in liberalci. Da se je to zgodilo ravno ob tistem času, ni bilo pripisati le slučaju. Zveza se je naravnost utemeljevala s septembrskimi dogodki in s položajem, ki je nastal vsled njih. Iz tega se da sklepati, da so imeli o tistem poglavju zgodovine klerikalci nazore, ki se v najglobljem bistvu niso razlikovali od liberalnih. Morda jih v resnici niso imeli; ali ker jim ni mogel nihče gledati v srce, je bilo treba sklepati po simptomih, znamenja pa so imperativno kazala na to, kar smo rekli.

Tedanjí zavezniki liberalne stranke, ki jim je kmalu nato pomagala do hegemonije v deželi, so zdaj napravili ovadbo proti Ribnikarju. Nihče ne bo mogel najti argumentov, da je bil deželni odbor v položaju kakšne neizogibne potrebe, ki bi mu bila po sili stisnila pero v roko. Ne more se niti trditi, da spada zadeva sploh v delokrog deželnega odbora; prav gotovo ne sodi preiskovanje takih reči med njegove naloge, zakaj te opravke prepušča zakon preiskovalnim sodnikom, v tem ko ne daje deželnim odbornikom niti pooblastila niti eksekutivne moči za podobno zasliševanje prič. Končni rezultat pravde je tudi pokazal, da tako inkvizicijsko postopanje brez kavel, ki jih določa kazenski proces, ne more imeti zanesljivega uspeha. Med sklopom ovadbe in sodbo deželnega sodišča je nasprotje, ki se ne da povečati.

Zaradi tega je oprostitev gospoda Ribnikarja nedvomno blamaža deželnega odbora oziroma njegovega klerikalnega dela, tem nedvomnejša blamaža, ker je denunciacija nastopala tako, kakor da je krivda nedvomno dognana. Vprašanje pa je, če je tudi visoki instanci dovoljena enaka blamaža? O tem vprašanju ne bo razsojalo nobeno sodišče; ali avtonomna institucija, ki je plod ljudskih volitev, četudi že presejan plod, ima nad sabo drugega sodnika. Za spoznavanje klerikalne stranke je bila ta afera izredno instruktivna. »Slovensko ljudsko« se imenuje klerikalna stranka. Ali s čuti in nazori, ki jih goji ljudstvo, se ni vjema vloga, ki jo je v tej aferi igral klerikalni del deželnega odbora v očitnem sporazumu z vodstvom klerikalne stranke. Ničesar ne bi bila klerikalna stranka pridobila, če bi bil Ribnikar obsojen. S tem, da je bil oproščen, je dobila klofuta, ki bo prav zaskelela takrat, ko se bo delal obračun pred forum ljudstva.

Novi vojni stroški.

Lani so delegacije dovolile ogromne izdatke za pokritje vojaških in mornariških zahtev. Meščanski delegatje, ki so glasovali za proračun vojne uprave, so hoteli ozaljšati to tudi za njihove stranke koščljivo stvar z obljubo tedanjega vojnega ministra Schönauha, da ne bo do leta 1918, novih militarističnih zahtev. Že po zimi je pravil v delegacijah, da so »dejanske potrebe« močnejše od vsake obljube in pogodbe, in da bi bile te besede vsakomur dovolj razumljive, je tožil o silnem pomanjkanju in o neskončnih skrbel vojne uprave. Ali meščanske stranke so se vede tako, kakor da ne vedo, kaj to pomeni. Sugerirale so same sebi in svojim volilcem, da gre le za tiste izdatke, ki so v zvezi z obrambno reformo, in ker so znašale same mornariške zahteve nekoliko mesece prej tristo petnajst milijonov, so smatrali stroške obrambne reforme za malenkost. Letos so v obeh parlamentih dovolili tudi to reformo, ne da bi bili resno vprašali, koliko bo veljala.

Militarizem ima sedaj, kar je zahteval novi obrambni zakon. Kdor se ne da uspravati z lepimi besedami vlade, ve dobro, da bo tudi za to reč treba precej globoko poseči v žep. Ali ko je bila doprinešena še ta žrtev na oltar Moloha, je prebivalstvo mislilo, da je sedaj račun vojaških zahtev vsaj za nekaj let zaključen in da izginjejo besede »puške, kanoni, ladje itd.« z vsakdanjega dnevnega reda.

Zinota je bila velika, optimizmu je bil prisojen jako kratek čas. Vojni minister Auffenberg še ni na počitnicah, in to pomeni, da še vedno izdelava račune. Danes bo na Dunaju skupen ministrski svet, o katerem poročajo, da ga osreči gospod Auffenberg z »važnimi predlogi«. To bi bila sumljiva reč, tudi če ne bi poročilo ničesar povedalo o vsebini teh »važnih predlogov«. Ali skrivnost je vsaj deloma že razgrnjena; samo svota je zamolčana, javnost pa že ve, da ima vojna uprava nove — potrebe. Oficijozna vest je celo nekoliko odkritosrčna, in priznava, da pojde za »znatne izdatke«. Vojni minister zahteva namreč denarja za nove havbice, za nove topiče, za nove težke topove, za utrdbe in za letalne stroje, najbrže za zrakovne in za samolete. Navedba teh predmetov že jamči za to, da bodo zahteve res »znatne«, kar se pravi v nemilitarističnem jeziku — ogromne.

Avstrijsko prebivalstvo je izredno mirnega temperamenta; nemški jezik imenuje to lastnost »gemüthlich«. Ali vpricho te ljubeznive vesti otrpne vsak humor in najflegmatičnejši fatalist se bo moral zamisliti z ozirom na to, da ni nikjer v deželi znanega osla, ki producira po naravnem procesu cekine.

V programu, ki ga predlaga vojni minister, so najbolj razburljive tiste postavke, ki zahtevajo nov artiljerijski material. Namen, ki ga razodevajo vojaški strokovnjaki, ne obsega nič manj, kakor popolnoma novo oboroženje artiljerije. Opustiti hočejo popolnoma dosedanje bronaste kanone in vpeljati izključno jeklene. Topovi, ki so bili šele v zadnjem desetletju nabavljani, se imajo pometati v ropotarnico in nadomestiti z novimi.

Nobene svote še ni povedala vojna uprava. Toda če pravimo, da bodo zahteve ogromne, imamo dovolj vzroka zato. Poljske in gorske havbice z 10 centimetri kalibra ter gorski topovi s 7 centimetrov, ki so bili nabavljani šele

zadnja leta, so veljali 48 milijonov. In danes pravijo, da so nerabni! To pa je le majhen del materiala, ki se mora po trditvah artiljerijskih strokovnjakov na vsak način zamenjati; s tem, da je najnovejša nabava nerabna, utemeljujejo, da se mora tudi ves starejši material nadomestiti z novim, in izvedeniški krogi računajo samo stroške za topniške zahteve na 250, reci dvestopetdeset milijonov kron! Kako naraste ta svota, če se prištejejo še trdnjave in letala.

Zneski bodo vrtoglavi in kadar bo znana cela svota, bo tudi najdobrejšemu državljanu zaprla sapo. Toda svota ni edini moment, ki razburja živce. Že takrat, ko se je sklepalo o zadnjih artiljerijskih nabavah, je strokovnjaška kritika odklanjala bron; toda vojno ministrstvo je bilo že prej povsem na tihem nabavilo baker za fabricacijo bronca, in zaradi tega so se morali novi kanoni napraviti iz materiala, o katerem so že takrat izvedenci rekli, da ni za rabo. Za ta greh naj zdaj prebivalstvo plačuje nove milijone!

Ko se je to zgodilo, je bil Krieghammer vojni minister. Zdjaj je sicer drug general na njegovem mestu, ali to ne more biti razlog, da bi delegacije in parlamenti molče poklekli pred Molohovim oltarjem. Struna je že preveč napeta.

Delavsko gibanje v Bosni.

(Dalje.)

Zanimivo za nas Slovence je tudi, da je v Sarajevu med 450 stavbinskimi delavci približno 150 organiziranih Slovencev (večinoma iz Renč na Goriškem). Le mala peščica Slovencev, mogoče 5 %, je neorganiziranih.

Finančni položaj pretečenega poslovnega leta izkazuje računski zaključek s 110.600 K dohodki in 90.500 K izdatki vseh (16) organizacij Bosne in Hercegovine. Člansko in finančno namočneja organizacija je ona železničarjev s 745 člani in 5300 K prebitka v tekočem letu.

Od 25 strokovnih bojov (18 ofenzivnih, 6 obrambnih in 1 izprtja) je končalo 12 s štrajkom in 4 brez štrajka s pozitivnim uspehom in 8 z negativnim uspehom. Deležno je tega uspeha 460 delavcev z okrajšanjem delovnega časa (2500 tedenskih ur) in 2800 delavcev z meznim priboljškom (6000 K na teden). Skupni stroški teh bojov so znašali 19.500 K na podporah in 12.250 delavskih dni na izgubi.

Akoravno so se imele do sedaj vse organizacije boriti za svoj obstanek, vendar je pričakovati, da bodo zaključek prihodnjega leta ugodnej in da se bodo dvignilo število organiziranih delavcev.

Nekoliko težav delajo člani inozemskih organizacij, kateri plačujejo in ostajajo člani organizacij na Avstrijskem in Ogrskem. Popolnoma opravičena je zahteva glavnega saveza, da pristopijo ti organizirani delavci, ako služijo svoj kruh v Bosni in ako si hočejo s pomočjo organizacij izboljšati svoj položaj, k strokovnim organizacijam Bosne in Hercegovine. (Te pritožbe sem splošno slišal po vsej Bosni.)

Nadaljna težava v organizaciji delavstva Bosne je tudi velika razdaljenost posameznih industrijskih središč od sedeža glavnega saveza; so kraji, do katerih potrebujemo dva dneva potovanja in kjer stane tako potovanje (zaradi pomanjkanja železnice) toliko, kakor znašajo letni doneski dotične organizacije. Zaradi

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje.)

»Nocoj res ni toplo . . . To je huda ura v Rimu, ura po solnčnem zahodu, ko človek prav lahko skupi lepo mrzlico, če ne pazi . . . Potegnite si pokrivalo bolje čez noge; dobro se zavite!«

Potem, ko se je bližala Porta Furba, je zopet nastal molk; bil je še težji kakor prej in podoben nepremagljivemu spancu, ki je zabaval od noči pogoltnjeno Kampanjo v spanje. Naposled so se prikazala vrata v svetlobi jasnih zvezd; pravzaprav je le Acqua Felice napravila lok, pod katerim je šla cesta. Ta ostanek vodovoda je bil iz daljave videti kakor ogromna masa starega, napol razpadlega zidovlja, ki zapira pot. Potem se je odprl ogromni, popolnoma s senco napolnjeni lok kakor zijajoča vrata, in voz se je zapeljal v popolni temi še z glasnejšim ropotom skozi.

Ko so prišli na drugo stran, je Santobono še vedno držal malo košaro s smokvami na kolenih in Prada ga je prepadel gledal; vprašal se je, kaj ga je tako nenadoma ohromilo, da ni bilo njegovim rokam mogoče poseči po košari in jo vreči v noč. Še nekoliko sekund, preden je prišel voz pod obok, je bil čvrsto namenjen, da stori to. Celo pogledal je še enkrat košaro, da bi natančno preračunal krettno ki jo ima napraviti. Kaj se je torej zgodilo z njim? Čutil je, da je postal plen naraščajoče neodločnosti in da posledje ne bo sposoben hoteti kaj gotovega, ker je čutil v tajni misli, da zadovoljij predvsem samega sebe, potrebo čakanja. Zakaj nal bi hitel sedaj, ko je Dario nedvomno odsoten in ko gotovo nihče ne pozuje smokev prej kakor jutri zjutraj? Še nocoj mora gledati, če je koncilaska kongregacija razveljavila njegov zakon — mora zve-

deti, do katere stopnje je božja pravičnost kupljiva in lažnjiva. Gotovo, nikogar ne da zastropiti, niti kardinala Boccanera ne, dasi mu ni bilo nič do njegovega življenja. Toda ni li ta mala košarica, odkar je voz zapustil Frascati, korakajoč usoda? Ni li podlegel užitku neomejene moči, rekoči si, da je v njegovih rokah, če hoče ustaviti usodo, ali pa jo pustiti, da gre do konca? Sicer se je vdajal najnejasnejšemu vse, bojev; nič več ni iskal razlogov, roke so mu bile tako zvezane, da ni mogel ravnati drugače. Prepričan, da vrže svarilno pismo v nabiralnik palače, preden pojde spat, je bil vendar srečen ob misli, da bi ne storil tega, če bi bilo v njegovem interesu, da ne stori tako.

Zdaj je prišel zadnji del ceste v tej medli tišini, v večernem trepetu, v katerem so bili vsi trije možje navidezno odreveneli. Zaman je začel grof, da bi ušel boju svojih misli, zopet govoriti o sprejemu v palači Buongiovanni, pripovedoval podrobnosti, opisaval krasoto, ki jo bodo videli — spravil je le nekoliko nesvobodnih, nezvezanih besed iz sebe. Potem je izkušal tolažiti Pierra, vrniti mu upanje, in mu je govoril o ljubeznivem, toliko obljubujočem kardinalu Sanguinetiju; ali dasi se je mladi duhovnik čutil zelo srečnega in se je vračal z mislijo, da njegova knjiga še ni prokleta in da morda zmaga, če mu bodo pomagali, je vendar komaj odgovarjal in se je prepuščal svojim sanjam. Santobono ni govoril in se ni ganil; v temni noči je takorekoč izginil. Luči Rima so se pomnožile; na desni in na levi so se zopet kazale hiše, začetkoma v dolgih presledkih, potem v neprekinjenih vrstah. To je bilo predmestje; potem je prihajalo še bičevje, žive meje, oljke, ki so se svojimi vrhovi vzpenjale nad obzidje, visoki portali s pilastri, ki so nosili vaze, naposled je prišlo mesto s svojimi vrstami malih sivih hiš, ubornih prodajal in zanikrnih

krčem, iz katerih je včasih donel hrup in bojen krič.

Prada je hotel na vsak način pripeljati svoja spremeljvalca v ulico Giulia, vsaj do petdeset korakov pred palačo.

»Zagotavljam Vam, da mi to ne dela nobene težave . . . Ker se Vam mudi, vendar ne morete daleč hoditi peš.«

Via Giulia je že spala v svojem stoletnem pokoju; z dvojno vrsto mračnih plinskih luči je ležala povsem samotna, v otožni zapuščeni. Ko je Santobono zapustil voz, ni čakal na Pierra, ki je itak šel skozi mala vrata v stranski ulici.

»Na svidenje, abbé!«

»Na svidenje, gospod prof. Tisočkrat Vam hvala!«

Oba sta mu sledila s pogledi do palače Boccanera, katere stara, monumentalna, s črno senco napolnjena vrata so bila še odprta na stežaj. Trenotek sta videla njegovo visoko postavbo v tej senci. Potem je vstopil s svojo malo košaro. Nosil je usodo.

XII.

Pierre in Narcisse sta obedovala v Café de Rome in potem v dolgih pomenkih pozabila na čas. Ura je bila deset, ko sta šla peš po korzu proti palači Buongiovanni. Zelo težko je bilo priti do vrat. Vozovi so prihajali v neprekinjeni vrsti, množica razvednežev, ki se je kljub redarjem ustavljala in preplavljala pešpot, se je tako zgostila, da niso mogli konji skoraj več dalje. Iz deseterih visokih oken prvega nadstropja v dolgem, monumentalnem pročelju je plaval bel sijaj, dnevnosveta svetloba električnih žarnic, ki so kakor s solnčno lučjo osvetljevale cesto, v ljudski množici stisnjene vozove, valovje razburjenih, strastnih ljudi, ki so kakor v boju mahali z rokami in kričali.

Ali to ni bila le navadna radovednost, ki

hoče gledati uniforme in ženske v dragocenih toaletah, kadar stopajo iz vozov; Pierre je kmalu slišal, da čaka ta množica na prihod kralja in kraljice, ki sta obljubila, da prideta na slavnostni ples, prirejen od kneza Buongiovannija v proslavo zaroke svoje hčeri Celije s poročnikom Atilijom Saccom, sinom ministra Njega veličanstva. Razuntega je bila ta poroka vsemu svetu slast, ker je srečno rešila ljubezensko zgodbo, za katero se je živahno zanimalo vse mesto; povest o bliskovitem žarku ljubezni, o mladi in lepi dvojici, o trdovratni, vse ovire premagujoči zvestobi v romantičnih okolščinah je šla od ust do ust. Vsako oko se je ob njej osolžilo, vsako srce je hitreje utripalo.

To zgodbo je povedal Narcisse Pierru še po obedu, ko sta čakala na deseto uro. Deloma jo je že poznal. Pravili so, da se je knez po zadnjem strašnem prizoru le zato vdal, ker se je zbal, da zapusti Celija danes ali jutri ob roki svojega ljubimca palačo. Ni mu žugala s tem, ali v njenem deviško nevednem miru je bilo toliko prezira za vse, kar ni bilo njena ljubezen, da je bila po njegovem mnenju sposobna v vsej naivnosti izvršiti najhujšo norost. Kneginja, njegova soproga, flegmatična, še lepa Angležinja, ki je menila, da je storila dovolj za dom, ko je prinesla vanj pet milijonov in podarila svojemu možu pet otrok, je izgubila zanimanje za vso reč. Knez, slaboten in nemiren kljub vsej silovitosti, v kateri se je spoznavala stara, vsled pomešanja s tujim plemenom že pokvarjena rimska kri, je delal le še pod pritiskom strahu, da se razbline njegovo premoženje in poruši njegov dom, ki je ostal sredi razvalin patricijske še nedotaknjene; ko se je naposled vdal, je le slušal misel, ki mu je pravila, da bi se s pomočjo hčeri lahko »raliral« in ucvrstil v Kvirinalu, ne da bi se moral umakniti od Vatikana.

tega je živahna agitacija iz Sarajeva zelo otežkočena.

Na predlog nadzornega odbora je bilo poslovanje glavnega saveza enoglasno odobreno.

K III. točki dnevnega reda referira sodrug Markić o upeljavi državnega socialnega zavarovanja za vse delavce. Ker je v Bosni zavarovanje proti neizplačani in invalidnosti nekaj povsem neznanega, je umevno, da je bila tozadevna resolucija, katere zahteva zavarovanje po avstrijskih načelih, enoglasno sprejeta.

Kot dodatek k tej točki je bil sprejet še dodatni predlog glede bolniškega zavarovanja. Tudi to zavarovanje je zelo pomankljivo in v marsikaterih krajih povsem neznan. Posebno so se čule pritožbe iz okrajev Tuzla, Banjaluka in Mostar. V resoluciji se zahteva od vlade, da izvede nemudoma po vsej Bosni bolniško zavarovanje.

IV. točka dnevnega reda je: izgradnja organizacij po podjetjih. Referent sodrug Raušer.

Predlog zasleduje glavno težnjo, organizirati vse delavstvo v provinciji in temu potrebno prilagoditve vseh organizacij k najprikladnejši formi z najmanjšimi administrativnimi stroški. Zaraditega zahteva predlog odbora:

1. v poedinem podjetju se naj organizira vse delavstvo v oni organizaciji, h kateri spada večina delavstva;

2. o vseh bojnih delavstvih, katero ne pripada tej edinstveni poslovni organizaciji, ima odločevati ona organizacija, h kateri pripadajo po svojem značaju dotični delavci;

3. delavski in kolektivni dogovori se imajo sklepati po možnosti za celo podjetje;

4. člani, prestopivši iz ene organizacije v drugo, vstopijo obenem v vse pravice nove organizacije.

Pri sledeči debati se je obširneje razpravljalo, ako imajo ostali trgovski nastavljenici konzuma železniških delavcev v železniškarski organizaciji, ali imajo pripadati ti člani organizaciji trgovskih nastavljenic. Prepustila se je rešitev tega vprašanja novemu odboru v sporazumu s tozadevnimi organizacijami.

Po zaključeni debati opominja sodr. Raušer delegate, da daje resolucija le direktivo, po kateri poti bodo v bodočnosti hoditi organizacijam in da se hode moralo v poedinih slučajih v sporazumu s vsemi organizacijami skrbno in premišljeno postopati. Predlog se na to sprejme soglasno.

V. točka dnevnega reda obravnava štrajk in tarifne pogodbe. O nji poroča sodr. Fattner in navaja, da se je dosedaj šestkrat zelo nepremišljeno začel štrajk in da so se pogosto vodili mezdni boji brez resnega preudarka moči in potrebe zahtev. Zato je bilo tudi precej neuspešnih delavskih borb. Kritizira nadalje nepremišljeno in neekonomično upravljanje premoženja organizacij in zahteva, da naj bodo v bodočnosti prva skrb vseh organiziranih delavcev saniranje in utrjenje organizacij.

Poročevalcev predlog zasleduje to stremljenje in postavila v dosego tega cilja natančen pravilnik o štrajku. Na ta pravilnik bodo v bodočih mezdnih bojih vezane vse organizacije in z njim se bodo postavile vse delavsko gibanje na trdnem tla premišljenega in vsem organizacijam vzajemnega postopanja.

VI. točka dnevnega reda je volitev nove uprave glavnega radniškega saveza, nadzornega odbora in razsodišče. Voljeni so bili soglasno skoro vsi stari odborniki, katero delstvo izpričuje, da življajo popolno zaupanje.

Med glasovanjem predloga o štrajku je prišel na kongres delegat iz Beograda, sodrug Tucović, kateri po pozdravu predsednika izraža simpatije bratskega naroda iz Srbije in sporoča najsrčneje pozdrave bratske srbske stranke.

Pri poslednji točki dnevnega reda »razni predlogi« predlaga sodr. Rezac predlog, naj kongres obsodi nepravilno postopanje uprave »Delavskega doma« zaradi izključitve nekega sodruga iz prostorov »Delavskega doma«. Ker se kongresu v tej zadevi ne prizna kompetence, se izroči vsa zadeva novoizvoljenemu odboru. Sodr. Delić predlaga, da se v prihodnosti

z večjo marljivostjo pospešuje agitacija po deželi in govori z vneto proti nedostatnemu delu glavnega saveza v mostarskem okraju.

Sodr. Raušer zagovarja v zaključni besedi delovanje glavnega radniškega saveza z okolnostjo, da ni bilo mogoče zaradi slabega finančnega stališča storiti več, kakor se je storilo. Premisliti je tudi treba, da je stranka v tekočem letu postavila v Sarajevu lasten delavski dom, kar je zahtevalo od vseh organizacij velike denarne žrtve. Najboljša volja odbora ni zmogla finančnih težkoč in zaraditega pričakuje od vseh organizacij, da uvidijo trenutno težavno položaj glavnega saveza in zaraditega kolikor mogoče vodijo organizacije po deželi same podrobno agitacijo.

Zahvaljujoč se vsem delegatom za nemurno pazljivost tekom kongresnih razprav in v vneženih besedah bodreč jih k nadaljnjemu delu in najživahnejši agitaciji, zaključuje sodrug Raušer VI. kongres strokovnih organizacij.

(Dalje sledi.)

Ljubljana in Kranjsko.

— **Ceden deželni odbor.** Pripovedujejo, da je deželni odbor važna instanca v vsaki deželi, ki ima s paznim očesom čuvati, kaj se godi v deželi, in nemudoma napraviti kraj in konec eventualnim nepravilnostim. Potemtakem bi sodili količkaj zdravi možgani, da je deželni odbor utelešena pravilnost, da je takorekoč tabernakelj, v katerem ima svoje vzvišeno bivališče najvišja pravilnost v deželi. Ampak če so morda patriotična srca bolešno zakravela ob pohujšanju, ki ga je povzročil v Ribnikarjevem procesu gospod državni pravdnik z napadi na policijo, tedaj niso nič manj zakravela ob pogledu, ki se je nudil njihovim očem, ko so samo malce pogledala v tabernakelj kranjskega deželnega odbora, ki je klerikalni do kosti. Kranjski deželni odbornik je tudi tisti klerikalni gospod dr. Pegan. In pri Ribnikarjevi obravnavi je priča Kurent pod prisego izpovedala, da je dr. Pegan falzificiral njegovo izpoved, bistveno jo je izpremenil, samo da bi očrnil Ribnikarja. Mi se prav nič ne navdušujemo za Ribnikarja in smo o njegovem političnem delovanju izrekli že radikalno obsodbo; izrecno smo dejali, kako žalostno znamenje je, za liberalno inteligenco in stranko, da pridejo v njej na površje ljudje kakor je Ribnikar. Ampak tu ne gre za Ribnikarjevo osebo. Naj bi bil kdorkoli, infamno lopovstvo brez primere je, če se hoče katera stranka iznebiti svojega političnega nasprotnika na tak nemoralen, kaznjiv, hudodelski način. Prav tako je izpovedala priča Dolinar, da se ji njena izpoved pri deželnem odboru ni prebrala in se ji ni dala podpisati. To so vnebovpijoče nezasišanositi, ki pričajo, da je kranjski klerikalizem, ki se označuje s firmo S. L. S., korumpiran do kosti. Zares, lepi kristjani, lepi katoličani, ki se bore proti političnemu nasprotniku z orodjem najgrše laži.

— **Državni pravdnik proti policiji.** Omenili smo že bilo veliko pohujšanje, ki ga je bil zakrivil gospod državni pravdnik dr. Neuperger v Ribnikarjevem procesu nad vsemi pravovernimi državljani in patriotično mislečimi Slovenci s svojimi jasnim in razločnimi namigavanji, da ne zaupa preveč mestni policiji oziroma njenim izpovedbam. To za vsakega zvestega avstrijskega patriota nezasišanositi pohujšanje pa je še potencial v svojem plevdaveju z vehementnimi napadi proti stražnikom Kurentu in Ažmanu. Zlasti Ažmanu je zapretel s preiskavo zaradi hudodelstva krive prisega. Ampak mera javnega pohujšanja, ki ga je tako v obilnem bogastvu trosil gospod dr. Neuperger z napadi na stebre današnjega družabnega reda, še ni bila zvrhana. Krono je posadil svojem pohujšanju na glavo državni pravdnik s tem, da je bivšemu šefu mestne policije s povzdignjenim glasom zapretel s preiskavo zaradi hudodelstva krive prisega. In zdaj je vprašanje: Ali ima državni pravdnik prav ali nima? Če ima prav, potem je pri vragu velik del verodostojnosti mestne policije, z njo pa je pri vragu tudi doberšen kos njene avtoritete. Če pa gospod državni pravdnik nima prav, potem je lahkomišelnost kradele on, ki ima skrbeti za ugled zakona v dr-

žavi, ugled in zaupanje ravno tistim, ki vse svoje dejanje in nehanje začnejo za resnimi in mogočno zvenečimi besedami: V imenu zakona... Torej veliko pohujšanje vseh dobrih državljanov, pa naj obračamo kakorkoli... Ampak glede na stražnika Pusta je imel državni pravdnik popolnoma prav, da je krivo prisegel. Iz vsega tega pohujšanja pa sledi, da tudi izjava takozvanih uradnih oseb niso vselej čista resnica. In vendar se tem izjavam tako rado verjame, zlasti če so naperjene proti ubogemu proletarcu. Ampak poučno je pa res, kadar se moške postave med sabo zlasajo.

— **Il. državna gimnazija v Ljubljani** je zaključila v soboto šolsko leto. Izvestje obsega dr. Jos. Pipenbacherjev spis; Slovarček h Qu. Horati Flaci carmina selecta (po Huemerjevi izdaji) in šolska poročila. Koncem šolskega leta je bilo na gimnaziji 397 dijakov, od teh je bilo Slovencev 385, Hrvatov 5, Čehov 6 in 1 Nemec. Odlika ima 33 dijakov, dober uspeh 247, v obče sposobnih 30, nesposobnih 66, ponavljalna skušnja se je dovolila 15, nerazredovanih je ostalo 6 dijakov.

— **Dramatično društvo** je imelo v petek zvečer svoj letni občni zbor. Po daljši debati se je soglasno odobril predlog odbora, da se tudi v sezoni 1. 1912./1913. prirejajo predstave v deželni gledališču. Intendanca je poverila sporazumno z deželnim odborom in ljubljansko mestno občino profesorju Kobalu. Ker dnevni red ni bil izčrpan, se občni zbor nadaljuje prihodnji petek.

— **Konkurz je napovedala** tvrdka »Franc Souvan in sin« v Ljubljani na Mestnem trgu št. 22.

— **Umrli so v Ljubljani.** Helena Vidmar, delavkina hči, 4 mesece. — Lucija Wolf, krojačeva vdova, 81 let. — Fran Primar, ubožec, 32 let. — Marija Puntar, užitarica, 70 let. — Ivan Šorn, rejenc, 5 mesece. — Nikola Tatarič, kočijaž, 34 let. — Marija Gomilar, užitarica, 72 let.

— **S trebuhom za kruhom.** V petek se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 80 Slovencev in 10 Hrvatov, iz Amerike pa je prišlo 45 Slovencev in Hrvatov.

— **Alkohol ga je umoril.** V petek popoldne je šel posestnik, po domače Levč z Tomačevega na Barje s šestletnim sinom seno kositi. Seboj je imel tudi žganje za prihodnji dan, katero pa je že zvečer popil. Ker je bil žejen, je šel k potoku vode pit. Zjutraj, ko je šla stara ženica mimo ter videla otroka samega sedeti ter mirno igrati, ga vpraša, če je morda sam, na kar pravi otrok, da je tudi ata in da spi. Ženica je opazila, da je Levč na obrazu ležal v vodi mrtve.

— **Žrtve alkohola.** V petek je na Dolenjski cesti tesar Ivan Zajc vsled preveč zavžitega alkohola nanagloma zblaznel. Svoji ženi je grozil s sekuro. Ko so ga zdravniško preiskali, so ga oddali v deželno bolnišnico na opazovalni oddelek.

— **Kolo ukradeno** je bilo v soboto dopoldne pisarnišnemu pomočniku Alojziju Kompare iz veže v Dalmatinovi ulici št. 1. Kolo je tvrdke »Kinta«, še dobro ohranjeno, je prostega teka, črno pleskano in ima polno zeleno ploščo z navzgor obrnjeno balanco; piljlačo ima na noge pritrjeno na zadnjem kolesu in žičast zavor. Tovarniška številka je 127.865, magistratna pa 275, rdeča, na belem polju. Pozor pred nakupom!

— **Izgubljeno in najdeno.** Čevljarski mojster Ivan Zamljen je izgubil prost bankovec za 10 K. Zasebnica Kristina Presker je izgubila denarnico z malo vsoto denarja. Posebnica Franciška Perne je izgubila črno usnjato denarnico, v kateri je imela 220 K v bankovcih. Služkinja Ange la Pokovec je izgubila kovertu, v kateri je bilo 12 K.

— **Med kavnlmi pridatki** zasluži prvo mesto brezdvomno Kolinska kavna primes. To pa zaradi izvrstne kakovosti. Kava, kateri je pridajana Kolinska kavna primes, ima izboren okus, prijeten vonj in lepo barvo in jo zato vsak najraje pije. Tudi mnogo manj sladkorja porabi. Vsem našim gospodinjam, Kolinsko kavno primes, ki je obenem tudi pristno domače blago, kar najtopleje priporočamo.

Izza septemberskih dogodkov.

Adolf Ribnikar oproščen.

Vsled poznega časa smo v soboto na kratko sporočili, da je sodišče Adolfa Ribnikarja oprostito od obtožbe. Danes izpopolnjujemo poročilo.

Posvetovanje sodnega dvora je trajalo skoro tri ure. Med občinstvom, ki se je zbiralo pred razpravno dvorano in zunaj pred justično palačo je bila velika nevozna napetost, kakšen bo izid posvetovanja. Ko je ob pol 11. stopil senat iz posvetovalnice v dvorano in so se odprla vrata razpravne dvorane, so ljudje tihi in resni napolnili dvorano.

Predsednik nadsodnik Vedernjak je razglasil sodbo, da se obtoženi Adolf Ribnikar oprosti od obtožbe po § 5 in 85 a in b. V utemeljivanju sodbe je predsednik med drugim navedel:

Tri priče Pust, Boje in Mašič so izpovedale, da je Ribnikar zaključil svoj govor v Selenburgovi ulici s pozivom »naprej«. Tega pa niti ena druga priča, bodisi Ribnikarju sovražna, bodisi njemu nasprotna ni mogla potrditi. Za glavno pričo v tem procesu je vse-kakor smatrali Ivana Pusta. Toda na tega svedoka sodišče ne more nič dati, ker je do-gnalo, da se je l. 1905. pri zaslišanju pred pre-iskovalnim sodnikom zlagal, kar je tudi sam priznal. Skliceval se je sicer sedaj na nadstraž-nika Ažmana, češ da je le-ta nanj vplival, da takrat ni govoril resnice. V podkrepljenje svoje trditve se je skliceval na stražnika Pav-linca, češ da je le-ta slišal, kako je Ažman vplival nanj. Toda Pavlinc ni potrdil njegove trditve, marveč je celo naravnost izključil možnost, da bi se Ažman proti Pustu izrazil tako, kakor je Pust zatrjeval. Pusta so tudi njegovi predstojniki naslikali kot ne posebno inteligentnega človeka. Ker se je nadalje Pust tudi proti raznim verodostojnim pričam iz-razil, da želj obtožencu vse najhujše, da bi bil zaprt itd., se njegovim izpovedbam naravno ni moglo pripisovati nobene važnosti. V pre-iskavi je sicer priča Dolinar trdil, da je Rib-nikar v svojem govoru rabil besedi »le skozi«, toda pri obravnavi Dolinar te svoje trditve ni vzdržal. Na drugi strani pa stoji priče starejši in zaupanja vredni možje kakor Remic, dr. Jenko, Drenik, Ružička, Bukovnik in drugi, katerim je sodišče moralo verjeti. Vsi ti so izjavili, da so dobili vtisk, da je Ribnikar pomirjevalno vplival na ljudi. Tudi druge priče so izpovedale, da je Ribnikarjev govor res pomirjevalen in da je ta govor imel uspeh, ker so se ljudje res jeli razhajati. To so potrdili tudi stražniki, ki so bili zaslišani kot priče.

Dr. Triller je izjavil, da je shod, prirejen v Mestnem domu imel namen mirne manifesta-cije. Na temelju vseh izpoved je prišlo sodišče do prepričanja, da je Ribnikarjev govor res imel pomirjevalno smer. Ker so verodostojne priče potrdile nastop Ribnikarjev in smisel njegovega govora tako, kakor se je Ribnikar zagovarjal, se sodišče ni moglo prepričati, da bi bil Ribnikar hujskal, zato je moralo izreči razsodbo. Po razsodbi so se ljudje naglo razšli.

Štajersko.

— **V luži utonil.** Iz Ptujja poročajo: 64letni hlapec Matija Jerenko se je v neki gostilni po-šteno napil. Med tem časom ko je bil v gostilni je deževalo in pred gostilno se je napravila luža. Ko se je vračal domov je padel v lužo in utonil. Našla ga je desetletna deklica.

— **Slaba kolesarska navada.** Nekateri kolesarji imajo navado, da posade otroke med vožnjo pred se na kolo. Iz Poberža poročajo, da se je peljal železniški uslužbenec Alojzij Bo-chak na kolesu in pred njim na palici je sedel njegov petletni sin. V neki tesni ulici privozi kolesarju nasproti voz, naložen z opeko, kate-remu se ni mogel ogniti. S kolesom je zadel v voz, otrok je padel pod voz. Težki voz je šel otroku čez trebuh. Deček je bil takoj mrtve.

Koroško.

— **Nesreča na lovu.** V okolici Metnice je lovec Franc Zajc ustrelil posestnikovega sina L. Leitnerja, ko se je ta vračal ponoči čez po-

OSKAR WILDE:

Znamenita raketa.

(Konec.)

K njej je priplaval žabica z jarkimi očmi, v zelenem jopiču.

»A, novinka?« je dejala žaba. »Navsezad-nje ni nič boljšega kot blato. Če imam dežev-nico in jarek, pa sem vsa srečna. Mislite, da bo danes popoldne deževalo. Da bi le Bog dal malo dežja. Ampak nebo je modro in jasno. Jol!«

»Hm, hm!« se je oglasila raketa in pokaš-ljevala.

»Eh, kakšen prekrasen glas,« je vzkliknila žaba, »strašno je podoben kvakanju. In kva-kanje je najlepša muzika na svetu. Nocoj bodete slišali naš pevski zbor. V starem ribniku zra-ven zakupnikovega doma sedimo in kedar vzide mesec, začnemo. Tako mamljivo je naše petje, da vse bdi na posteljah in nas poslušajo. Včeraj sem čula zakupnikovo ženo, ki je dejala svoji materi, da zaradi nas ni vso noč zatisnila oči. Taka popularnost je odlična.«

»Hm, hm!« je pripomnila raketa prav sr-žito, ker ni mogla z besedo vmes.

»Krasen glas v resnici!« je nadaljevala žaba. »Upam, da pridete nocoj tja k ribniku. Po-gledati moram po svojih hčerkah. Šest lepih hčerk imam in bojim se, da jih ugleda ščuka. Strašna je ta pošast in prav nič se ne bi obo-tavljala in jih povzila za zajtrk. Torej na svi-đenje, zelo me je veselilo, da sem se z Vami raz-govarjala.«

»Razgovor je čedna reč,« je dejala ra-keta, »ampak več čas ste govorila sama. To pa ni razgovor.«

»Eden mora poslušati,« je odgovorila žaba,

»in govorjenje prav rada sama opravljam. Tako si prihraniš čas in preprič.«

»Prepiram pa se rada,« je odgovorila ra-keta.

»Mislim, da se le šalite,« je ljubeznivo de-jala žaba. »Prepiranje je prostaško, zakaj v dobri družbi so vsi enih misli, torej na svidenje. Tam vidim svoje hčerke.«

In žabica je odplavala proč.

»Strašno neprijetna oseba ste,« je dejala raketa, »in slabo vzgojena. Sovražim ljudi, ki govore vedno le o sebi kakor vi, kedar hoče kdo drug govoriti o sebi kakor jaz. To je se-bično in sebično je zoperna reč, zlasti za osebe mojega temperamenta, zakaj znana sem po svoji simpatičnosti. Le vzemite me za zgled. Boljšega zgleda nimate. Ker imate tako prilož-nost, izkoristite jo brž, zakaj v najkrajšem času se vrnem na dvor. Dobro sem zapisana na dvoru. Meni na čast sta se princ in princesnja včeraj poročila. Seveda o vsem tem ne veste ničesar, ker ste z dežele.«

»Zaman se vznemirjate,« je pripomnil kačji pastir, ki je sedel na vrtu visokega, rjavega ločka, »žaba je že davno proč.«

»To je škoda, ampak ne moja,« je odgovo-rila raketa. »Kaj naj zato umolknem, ker je ni več tu. Sama sebe prav rada poslušam; to je največji moj vžitek. Pogosto imam dolge samo-govore, pa govorim tako pametne reči, da časih sama ne razumem vsega, kar govorim.«

»Potemtakem pa predavajte o filozofiji,« je dejal kačji pastir, razprostrl svoja prelestna pro-zorna krila in odletel kvikuju.

»Kakšen bedak, da ni ostal tu,« je dejala raketa. »Takah priložnosti za izobrazbo duha se mu ne penja mnogo. Sicer pa, kaj mi je to mar! Moja genialnost bo nekoč nedvomno pra-vično ocenjena.«

In pogreznila se je še globlje v blato.

Čez nekaj časa je priplaval velika bela raca. Žolte je imela noge in plavno kožico in za kratotico je veljala zaradi svoje zibajoče hoje.

»Kvak, kvak, kvak,« je dejala, »kako smešna je Vaša postava! Dovolite mi vpraša-nje, ali ste bili tako rojena, ali pa vsled nez-gode?«

»Jasno je, da ste vse žive dni preživela na deželi,« je odgovorila raketa, »sicer bi znala, kdo sem. Ampak Vašo nevednost Vam opro-ščam. Nepravilno je od drugih zahtevati enako izobrazbo. Čudili se bodete, če Vam povem, da letim prav do neba in da se vračam na zem-ljo v zlatem dežju.«

»Po mojem to ni kdovekaj,« je odgovorila raca, »ker ne vidim praktičnega smotra. Veste, če bi znala orati polje kakor vol ali vleči voz kakor konj ali čuvati ovce kakor pes, to bi bilo v resnici nekaj.«

»Preljuba moja,« je ošabno zakričala ra-keta, »vidim, da ste najnižje sorte! Oseba mo-gega položaja nima smotrov. Talente imamo in to je več ko dovolj. Osebo nimam prav no-benega dopadajanja nad opravili, najmanj nad opravili, na katere namigavate. Vselej sem me-nila, da je ročno delo le pribežališče za ljudi, ki nimajo drugega posla.«

»Lepo, lepo,« je dejala raca, ki je bila miro-ljubnega značaja in ki se ni nikdar z nikomur prepirala. »Vsak ima svoj okus. Upam, da osta-nete pri nas.«

»Eh, kaj še,« je vzkliknila raketa, »tujka sem, odlična tujka. Po pravici rečeno se mi zdi ta kraj močno dolgočasen. Ni družbe in ni miru. Vse diši po predmetju. Najbrž se vrnem na dvor, zakaj vem, da sem določena, da zbu-dim na svetu veliko pozornost.«

»Tudi jaz sem svoj čas mislila, da se po-svetim javnemu življenju,« je pripomnila raca. »Koliko reči je zrelh za premembo. Pred časom sem predsedovala javnemu shodu in sprejeli smo celo vrsto resolucij, obsojajočih vse, kar nam ni bilo po godu. Pa prav dosti niso izdale. Sedaj se zanimam za domače življenje in po-svečam svojo skrb rodbini.«

»A jaz sem ustvarjena za javnost,« je od-govorila raketa, »in tudi moja žlahta, celo naj-skromnejši sorodniki prav tako. Kjer se poka-žemo, zbijamo povsod veliko pozornost. Jaz nisem še vstopila v javnost, a kedar se to zgodi, bo čudovit prizor. Kar pa se domačega življenja tiče, je ob njem človek hitro star in duh se od-vrača od višjih reči.«

»Eh, visoka stremljenja, kako so lepa,« je dejala raca, »to me je spomnilo, da sem lačna.«

Pa je odplavala z vodo ponavljajoč: »Kvak, kvak, kvak.«

»Vrnite se, vrnite se,« je klicala raketa, »mnogo Vam imam še povedati.«

Ampak raca se ni menila za njeno kli-canje.

»Veseli me, da je odšla,« je dejala raketa sama sebi. »Pičli so nje talenti.«

In še nekoliko globlje se je pogreznila v blato razmišljajoča o zapučenosti genija; kar pritečala ob jarku dva dečka v belih srajcah, s kotličem in suhim dračjem v rokah.

»To je pa deputacija,« je dejala raketa in napravila važen obraz.

»Hej, je zaklical eden, »poglej staro palico, Kako je ta zašla sem?«

In pobral je raketo iz jarka.

»Stara palica,« je dejala raketa. »Ni mo-goče. Zlata palica, je hotel reči. Zlata palica, to je laskavo. Za dvorjanko me ima.«

Je domov. Zajc je mislil, da mu gre nasproti
kaka žival. Strel je ranil nevarno Leitnerja na
prsih in na glavi. Odpejali so ga v brezupnem
stanju v bolnišnico v Celovec. Ko je Zajc opazil
usodno zmoto, je pomagal ranjencu, da je
prišel še domov, nato je sam ovadil nesrečo
orožnikom.

— Roparski umor. Neznani ropar je napadel
posetnika V. Pachlerja, ko se je vračal ta s
selma v Guštajnu, kjer je kupil par volov. Mož
je imel pri sebi precej denarja. Dobili so ga v
grmovju mrtvega, imel je globoko rano na le-
vem senu. Pachler zapušta ženo in štiri nepre-
skrbljene otroke.

Goriško.

— Občinske volitve v Solkanu se prično
danes. »Novi Čas« se je včeraj pridružil, da zma-
ga S. L. S. v dveh razredih in da bo boj.

— Prst si je odsekal ko je cepil drva An-
ton Rebolika, delavec na južnem kolodvoru v
Gorici.

— Ogenj v Gorici pri soškem mostu. V sredo
okolo dveh popoldne se je vnel ogenj v nekem
hranišču poleg pekarnice Pecile v hiši gosp.
Fogarja pri soškem mostu. Ogenj so pogasili
mestni ognjegašci.

— Idrsko pri Kobaridu. Dne 2. t. m. je
strela ubila na planini Matajur tri mlade konje
v vrednosti 2000 K. Dobro bi bilo postaviti na
planini več strelodvodov, da se take nesreče ne
ponove.

— Iz Bovca. Dne 30. septembra minulega
leta se je podala iz Bovca na Sv. Višarje 63-
letna Ana Kovač in se ni več vrnila. Doznali so,
da je bila dne 1. oktobra l. l. na Sv. Višarjah pri
veliki maši in da se je potem vračala domov.
Iskali so jo več časa, ne da bi je našli. Dne 21.
junija t. l. pa je neki pastir iz Zavnice našel pod
planino »V. Gozdu« strohnelo žensko truplo. —
Konstatirali so, da je bilo to truplo Ane Kova-
čeve. Truplo so pokopali v Zavnici. Kovačeva
zapušta soproga. — Domnevalo, da je Kovače-
va zašla, ker je ravno 1. oktobra začel padati
sneg. Sneg je zakril stezo, po kateri je imela
hoditi in tako je prišla na neprav pot. Potem
pa je najbrže vsled utrujenosti zaspala in zmr-
znila.

Istra.

— Puljska občinska afera pred sodiščem.
V četrtek 11. julija se vrši pred okrožnim so-
diščem v Rovinju prva obravnava zaradi ob-
činskih poverb v Pulju. Kot prva obtoženca
prideta na vrsto tajnik dr. Romeo Palisca in
uradnik Franc Bigatto.

Trst.

— Iz luščilnice riža. Posledice kapitalistič-
nega izkoriščanja se kažejo v vsej svoji na-
goti ravno v čistilnici riža v Trstu. V zadnjem
času sploh ni dneva, da bi se ne zgodila kakšna
nesreča. V enem samem tednu kar štiri
žrtve: eden je umrl, dva sta vse življenje ne-
spesobna za delo, eden pa nevarno ranjen. Či-
stilnica riža je postala pravo gnezdo nesreč,
nesreč tistih trpinov ki gromadijo temu pod-
jetju velikanske letne dobičke; da bi podjetje
dalo napraviti varnostne naprave, tega ne; o
teh ni niti govora. Slaba razsvetljava, delav-
stvo utrujeno od 12urnega dela, slabe plače v
sedanji draginji ne dopuščajo delavcu, da bi
se enkrat na dan do sitega najedel, po vsem
tem ni prav nič čudnega, da je toliko nesreč,
ker delavstvo do skrajnosti utrujeno ne more
biti tako previdno in opretno, kakor zahteva
strojni mehanizem. Č. kr. obrtni nadzornik je
sploh nepoznana oseba ne samo v čistilnici
riža, ampak tudi po drugih podjetjih. Ali en-
krat boče treba s tem gospodom obravnati
resno in mu povedati, kaj je pravzaprav nje-
gova dolžnost. Časi imajo pravico, da stavi
vse podjetje, ako ni kaj v redu, se boji zamere;
in pa ti prazni obziri, češ da je industrija še
mlada in da je treba še počakati, da si nagr-
madi še več milijonov. Ali gospoda naj boče
prepričana, da ima vsaka stvar svoje meje in
tudi delavstvo se boče naveličalo čakati s
praznim žledcem in pohabljenimi udi in en-
krat nastopilo tako, da bo prav močno bren-
čalo marsikomu okoli ušes: delavstvo se prav

»Daj, da jo vrževa na ogenj,« je dejal drug
deček, »da prej zavre v kotlu.«

Zložila sta dračje in položila raketo na vrh
in podžgala.

»To je imenitno,« je vzkliknila raketa. »O
belem dnevu me spustita v zrak, da me bo vse
videlo.«

»Zdaj leževa spat,« sta dejala dečka, »in ko
se prebudi, bo že kotel kipel.«

Pa sta legla v travo in zatisnila oči.

Raketa je bila vsa premočena, pa je traja-
lo precej časa, da se je užgala. Končno pa je
le gorela.

»Zdaj šinem kvišku!« je vzkliknila in se
naravnala. »Vem, da pojdem višje kot so
zvezde, višje kot je mesec, višje kot je solnce.
Čako visoko pojdem, da ...«

»Fzzz! Fzzz! Fzzz!«

Pa je šinila kvišku.

»Čudovito,« je zavpila, »letela bom brez
konca. Kakšen učinek!«

Ampak nihče je ni opazil.

Potem je začutila čudno ščemenje po vsem
životu.

»Zdaj se razpočim!« je vzkliknila. »Ves
svet zapalim in tak hrup napravim, da ne bodo
ljudje leto dni drugega govorili.«

V tem hipu se je razletela. Pok! Pok! —
je tesknil smodnik. Ampak nihče ni čul poka.

Niti dečka ne, ki sta krepko spala.

In od vse rakete je ostala samo palica in
ta je padla na hrbet goski, sprehajajoči se ob
larku.

»Moj Bog,« je vzkliknila gos, »prekrije de-
žulejo.«

In brž je zlezla v vodo.

»Saj sem vedela, da napravim veliko po-
zornost,« je začvrčala raketa in ugasnila.

nič ne straši tega, čeravno so gospodje me-
ščanski poslanci s tako hlapčersko posluš-
nostjo glasovali za brambno reformo in s tem
zopet omogočili večje varstvo kapitalističnih
interesov. Delavstvu v čistilnici riža pa kli-
čemo: Združite se, organizirajte se; s tem bo-
dete dosegli zboljšanje sebi in zmanjšali bedo
in strah svojim družinam, ki z neko grozo pri-
čakujejo večera, ali se oče še vrne domu živ
in zdrav.

— Naše novo nasprotnost do slovenskih šol.
Petkova »Edinost« je iznašla nov način našega
nasprotovanja do slovenskih šol. To naše novo
nasprotovanje do šol obstoja v tem, da so zid-
darji pri gradbi Ciril-Methodove šole v Trstu
stavkali pol dneva. Ako se stavka, se zakasni
zgradba šolskega poslopja, se torej škoduje šoli.
In »Edinost« prihaja do zaključka, da je bila
vzrok stavke »socialistična mržnja do sloven-
ske šole«. Da se take oslarije lahko porode v
bolni glavi narodnjaškega agitatorja, je že mo-
goče. Potrebno pa ni, da bi list take oslarije
objavljal in se smešil pred javnostjo, ki ima v
možnih vsaj toliko razuma, kakor učenjaki
pri »Edinosti«. Poslednji pa se mora vse od-
pustiti baš zaradi nje same. Zakaj če »Edinost«
ne bi bila »Edinost«, bi tudi ne objavljala takih
oslarij.

— Polejte je. Dnevi so vroči in v takih dneh
je zdravje človeškega želodca vedno v nevar-
nosti. Nevarnost se pa poveča vsakemu, kdor
čita »Edinost«. Poslednja je namreč priobčila
v svoji petkovi številki dopis iz Pulja, kjer se
dopisnik grozovito veseli, da je avstrijska po-
licija izgnala nekega »regnika«. In tako ve-
selje nad nesrečo človeka preobrača želodec.
Ta slavna slovanska lojalnost, ki smrdi kilo-
metre daleč po policajstvu, bi morala vendar
vznemiriti vsakega poštenega človeka. Zlasti
bi moralo biti sram narodnjake, katerim se
lahko pove z besedami hrvaškega politika, da
je plačilo, ki ga dobivajo narodnjaki za svojo
»lojalnost«, slabše od kazni, ki jo dobivajo Itali-
jani za svojo »nelojalnost«. Toda zdi se, da šiba
še ni zadala prehudih ran, zato si misli »E-
dinost«, da mora še nadalje vršiti posel gnusnega
policajstva.

— Policajska »Edinost«. Na državnem ko-
lodvoru pri Sv. Andreju se je začelo nekoliko
gibati med skladiščnimi delavci. Lepo število
je že pristopilo k II. skupini strokovnega in
pravovarstvenega društva. Naravno je, da ti
prav pridno agitirajo, da pridobe še ostale mla-
neže skupini. Policajska »Edinost« pa piše, da
se je začelo na tak način agitirati, da diši že
močno — po terorizmu. H koncu dodaje, da za
enkrat zamolči imena teh »teroristov«, slednji
pa morajo imeti v bodoče pamet! Kakšna ve-
lika milost, ki jo daje tako ceno ta stara hi-
navka! Premilostna gospoda okoli »Edinosti«
naj ve, da nečemo biti deležni tako velike mi-
losti, in naj le pride na dan z imeni! Ne potre-
bujemo terorizma, ker imamo boljše orožje, ka-
tero nam polagajo ravno narodnjaške stranke in
velerodoljubi sami v roke, in s katerim se bolje
in uspešneje agitira, nego li s terorizmom.
Imamo n. pr. prav lepe historije, katere porab-
ljamo za agitacijo. Pomenimo se takole o zad-
njem železničarskem gibanju in nastopu narod-
nih poslancev. O neki v državnem zboru spre-
jeti resoluciji, potom katere naj bi se železni-
čarjem zvišale za 38 milijonov kron plače, in
komedije, ki so jih uganjali ob tej priliki na-
rodnjaški poslanci in »prijatelji železničarjev«. Menimo se o zadnjem Tomschikovem 17 mi-
ljonskem predlogu in o neprijetnostih in nesre-
čah, katere je povzročil ta predlog meščanskim
službam, o uvozu prekomorskega mesa in o na-
stopu meščanskih poslancev in »rešiteljev de-
lavstva« sploh. Pogovarjajmo se o brambni re-
formi in o naših poslancih itd. Take in enake
historije porabljamo, in te nam veliko bolje slu-
žijo, kakor terorizem. Ste li razumeli? Vi ne-
kdanji teroristi in pobijalci!

— Podgane razširjevalke kuge. Na par-
niku »Afrikana« družbe Avstro-Amerikana, ki
je zasidran v svrhu razkladnja blaga v prosti
lukvi v Trstu so našli v skladišču več mrtvih
podgan, o katerih je gognata bakteriološka
preiskava, da so poginile za kugo. Zdrav-
stvena komisija je določila, da se je moral par-
nik usidrati izven pristanišča. Ustavljena so
vsa dela in ostane parnik v kvaranteni. Mo-
štvo na parniku je do sedaj še zdravo.

— Predrzen vlom. Kakor smo že poročali
sta našla zakonska Tončič v Trstu, ko sta
se vrnila s počitnic v svoje stanovanje, vlomil-
ce in tatove. Prepodila sta jih na streho, nakar
se je začela divja gonja za tatovi, katerim se
je posrečilo kljub močnemu kordonu stražni-
kov pobegniti. Tončič je predložil sedaj seznam
ukradenih dragocenosti, obleke in umetnin. Ta
seznam izkazuje, da znaša škoda, ki so mu jo
povzročili predrzni tatovi, skoro 16.000 K. Ton-
čič je bil le za malenkostno svojo zavarovan.
O vlomilcih nima policija še nobenega sledu,
bržkone so se ti zbrali po lovu za njimi zunaj
mesta kje na obrežju in so pobegnili nato v
Italijo.

— Barkovlje. V nedeljo smo bili tako srečni,
da je prišla čreda N(asih) D(omačih) O(včic)
veselit se k nam. Sodeč po velikanski reklam
v »Edinosti« in po lepkih, in celo po ljubljans-
skemu listu, smo mislili, da pride pol Trsta na
to veselico. Ob štirih popoldne so končno pri-
trobili trobci v maskah in za njimi je bilo na
veliko računeno z vsemi otroci — ki so imeli
kopalno obleko v rokah in na hrbtih — kakih
dvesto. Barkovljani se niso niti zmenili zanje,
le nekaj nas je šlo zraven iz radovednosti. Njih
predsednik je otvoril šod. Brandner je nekaj
čenčal o zidarjih — dobro da jih ni bilo zra-
ven. Zato je imel malo korajže, saj se človeku
smili, ko vidi tisti žalostni obraz. Kisovec se je
nekaj kisal, pa pravil, kako so koristne Naše
Domače Ovce; ampak v Barkovljah za tako
čredo nimamo pašnikov. Torej je boljše, da
čredo past kam na Kranjsko. (Tudi na Kranj-
skem ni podnebja za to pasmo! Op. ur.) Kar se
tiče veselice same, je bila klavrna na moč;
dobro, da je bilo pevsko društvo »Adrija«, ki je

zapelo vsaj nekaj pesmi — še njim je bilo žal,
da so prišli med to druhal. Druzega veseja ni
bilo! Ples je bil klavrn, domačih deklet ni bilo
niti ene, kajti pravijo, da se z Ovcami ne pasejo
rade. Obnašati pa se zna ta drhal; na obrazih
se je videlo, kako bi se radi pretepali, ko bi se
imeli s kom. Eno klese je kar z lopato klatilo
po vrtu na mizah; vilice, kozarce, steklenice
so metali v ograjo in skrivali v peset. In ta
nespodobna družba se je še nekaj postavljala,
da prihajajo nas Barkovljane izobrazbe učit.
Mi se čudimo le njihovim voditeljem, ali vzga-
jajo to čredo nalašč tako ali jo ne znajo dru-
gače. Precej gototice je zbuhalo v voditeljih
N. D. O., da ni bilo zidarjev. Da, da: časi, ko
so narodnjakarji zidarje na limanice lovili, so
minili in se ne vrnejo več!

Kongres avstrijskih konsum- nih društev.

I.
Zadnje dni junija je bil v Gradcu zvezni
zbor avstrijskih konsumnih društev, kateremu
je sledil občni zbor velenakupne družbe.

Nekaj dni poprej je bil v Nemčiji kongres
konsumnih društev, ki je obrabčal nase pozor-
nost vsega gospodarskega sveta. Poročila so
pripovedoval o silnem naraščanju konsum-
nega gibanja in sklepi, ki so bili sklenjeni, ka-
žejo delavskemu združništvu, nove cilje.
Tako sijajnih uspehov, kakor jih prikazuje
konsumno gibanje v Nemčiji, v Avstriji ne po-
znamo. Dočim draginja podi delavstvo v kon-
sumna društva, je pri nas tako ekcesivna,
da je najhujša zapreka konsumnemu združ-
ništvu. Najsiromašnejše plasti delavstva, ki bi
najbolj potrebovala cenena in dobra živila,
prepgostore ne zmorejo plačevanja v gotovini,
ne zmorejo dobrega blaga namesto slabih su-
rogatov. Saj ni nič nenavadna tožba delav-
skih mater, da je kruh iz konsumnih pekarij
predober, preslasten; otroci ga preveč pojedjo,
preveč denarja gre za kruh. Časi in kraji, kjer
je glad gospodar, so skrajno neugodni za
razvoj združnega gibanja.

Zvezni zbor ni sklepal dalekosežnih skle-
pov. Razpravam so podelili značaj poskusi kra-
marjev in vlade, da z zakonodajno in upravno
pomočjo zadavijo združno organizacijo delav-
stva. Ta duh preveča novi združni zakon in
ta duh odseva iz strastne agitacije zoper
davčne olajšave zadrugam. Bagatelica prav-
zaprav ni resne besede vredna. Konsumna
društva bodo plačevala za 50.000 K in polje-
deške zadruge za 150.000 kron manj kakor do-
slej. Da bi tudi delavska konsumna društva bila
deležna olajšav, temu z vso srditostjo na-
sproutujejo kramarji in agrarci in tudi v Ljub-
ljani je sprožil g. Pammer od Kranjske stav-
binske družbe predlog v trgovski zbornici, ki
prosi gosposke zbornice, da ne potrdi za-
kona, in vsa liberalna in klerikalna čreda je
navdušeno udarila za nemškimi nacionalcem,
tako ji je vseč bil njegov proti delavstvu na-
perjeni predlog. Gosposka zbornica je ugo-
dila kramarski agitaciji in vrnila predlogo fi-
nančni komisiji, da iz nje izloči določbe o
davčnih olajšavah konsumnim društvom. Ka-
kor rečeno, je vsa ta davčna olajšava komaj
svojega imena vredna, vendar pa postopanje
gosposke zbornice, ki se je udalo kramarski
agitaciji, ne pomenja drugega kot izjemen za-
kon zoper proletarijat; njegove združne usta-
nove naj bodo izključene od dobrot, ki jih užij-
vajo druge gospodarske organizacije. Bran-
jevcji in kramarji naj se kar pripravijo na
najodločnejši odpor socialno demokratičnih
poslancev: če zbere gosposka zbornica kla-
vnrni pogum, da pohabi in pokazi omenjeni za-
kon, ga poslanska zbornica ne bo nikoli spre-
jela.

Sodrug dr. Renner je na zborovanju po-
ročal o stavbnih zadrugah. Odkar je država
ustanovila zaklad za stanovanjsko oskrbo, je
vprašanje postalo zelo pereče. Zadrugce rasto
iz tal kakor gobe po dežju. Pomen nove usta-
nove se je mnogo precejševal. V teku desetih
let bo mobilizirala pol milijarde kron za stavb-
ne vrednosti in postavlja s to določbo za de-
lavstvo nepremagljivo oviro, če ne priskočijo
občine in občinske blagajne. Resolucija, ki jo
je sodrug Renner predložil, vpoštevta te te-
žave in poziva v svojem zaključnem odstavku
zvezno načelstvo, da preduri načrt ljudskega
zavarovanja po nemškem vzorcu. S tem je
odprta daljna perspektiva delavskega za-
družništva.

Na občnem zboru velenakupne družbe za
avstrijska konsumna društva je bilo sklenjeno,
da se zviša osnovna glavnicca od 750.000 K
na milijon kron.

Konsumna društva so se v stranki in v
gospodarstvu sijajno uveljavila. V času tiščeče
draginje, ki je v prav veliki meri posledica pre-
kucjevanja, imajo nalogo, da ohranijo in za-
varujejo na blagovnem polju tiste uspehe, ki
jih dosega proletarijat s strokovnimi boji na
delavnem trgu. Zato pa je naša želja, da se
konsumno gibanje razvija nevzdržema naprej!

Novice.

• Policajska sirovost. Časopisje v Nemčiji
je že dostikrat ožigosalo sirovost stražnikov v
Vratislavi. Ali kar je spravila na dan sodnijska
obrnava 28. junija proti policijskemu stra-
žniku Robertu Kiszewskemu, zatemnjuje vse
dosedanje izbruhe sirovosti. Robert Kiszewski
onravlja že deset let policijsko službo v Vrati-
slavi. Obtožnica državnega pravdnika pravi o
njem: Stražnik neusmiljeno trpinči že pet let
svojo ženo, ki je rodila enajst otrok, od katerih
je devet živih. Kiszewski jo ukazal lastnemu
sinu, da je prinesel vrvi, s katero je povezal
ženi, ki je bila v drugem stanju, roke in noge.
Potem je pokleknil nanjo in jo pretepal. Sla-
botna žena je omedlela vsled tega, a ko se je
zopet zavedla, jo je mož polival z mrzlo vodo
in jo z nova obdeloval s sabljo. Zdravnik doktor
Lomnitz je pod prisego pričal, da so se poznali

grozni znaki trpinčenja na nogah in zadku. Več
dni so se poznale proge in praske na rokah in
ovrah, ker je stražnik zvezal svojo ženo z veri-
žico, kakršno imajo stražniki. Ko je bila žena
v porodniški postelji, jo je mož zvelkel iz po-
stelje in znosil vso posteljino na balkon, tako
da je zmrzujoča žena z največjo težavo znosila
posteljino nazaj. Vzrok tega nečloveškega tr-
pinčenja je bil ta, ker je žena obula moževe co-
pate. Tudi babica je potrdila, da je mož uprav
po živalsko ravnal s svojo ženo, ki je imela ne-
kaj tisoč mark dote. Ko je bila doto leta 1907.
porabljena, je mož pričel svojo ženo neusmi-
ljeno pretepati. Za njegovo globoko versko pre-
pričanje je naslednji izrek značilen: »Upam, da
me ljubi Bog kmalu osvobodil od tebe.« Kadar
je ženo pretepal, je zaklenil svoje otroke v ku-
hinjo. Med preiskavo je devetletni stražnikov
sin zelo obtežljivo izpovedal zoper svojega
očeta. Pri razpravi je govoril pa popolnoma dru-
gače, zato je predsednik sodišča Jenske opravi-
čeno trdil, da je med tem časom oče uplival
na sina, da je pri razpravi govoril v prid očetu.
Poličijski komisar Thiele, čez katerega so se
vratislavski delavci že dostikrat morali prito-
žiti, je temu sirovežu dal najboljšo službeno iz-
pričevalo. Državni pravdnik je predlagal devet
mesecev zopora. A sodni dvor je izpremenil za-
por v globo 150 mark in je utemeljeval svojo
razsodbo, da stvar ni »tako zelo huda« in da se
resnično poznajo le sledovi trpinčenja in znaki
od vezi. Druzega pa da ni dokazanega. Kako
strogo zna pa ravno tisti sodni dvor postopati,
kadar je obtožen delavec, se je izkazalo dan
poprej, ko je obsodil socialno demokratičnega
volilnega kontrolorja na en mesec zopora, ker
je na nekem zborovanju ustrelil v zrak, da bi
s tem preplašil ljudi, ki so ga hoteli napasti. In
ravno tisti sodni dvor je svoj čas obsodil so-
druga Löbeja na enoleten zapor, češ da je hu-
skal ljudi. Potem pa še trdijo, da so pred zako-
nom vsi enaki!

• Trpinčenje vojakov. V Piazburgu na
Nemškem je neki poročak zagrešil težko
telesno poškodbo na prostaku. Ia dvorišču vo-
jašnice je imel manjši oddelek vojakov vaje,
eden izmed njih je storil neko neopodnost.
Poročak ga je nato vprašal: »Kaj ti je ljub-
še: ali 21 dni zopora, ali zaušnica?« Vojak se je
odločil za zaušnico, ki je bila tako krepka, da
so morali vojaka takoj prepeljati v bolnišnico.
Zdravnik je konstatiral, da ima vojak pretr-
gano ušesno mrenico.

• Pobožnjaki in kopanje. Na Španskem
menda še visok časte nesnago, in vsakemu, ki
ljubi vodo in milo, se lahko pripeti, da ga raz-
upijejo za nevernika. Duh Filipa II., ki je leta
1566 prepovedal kopanje pod visokimi denar-
nimi kazni in zaporom, tlačil še vedno ubogo
Španko. V junjski številki lista »März« po-
roča dr. Ernst Schultze naslednje: »V Bilbao
je dobila učiteljica v ljudski šoli Marija Maez-
tu darilo od naprednega društva »El Sitio« za
svoje predavanje o angleških šolah. Učiteljica
je odklonila darilo in prosila darovalce, naj
raje opremijo šolo, ki jo vodi ona, s kopalno
sobo za otroke. Predsedništvo društva je z
veseljem sprejelo to ponudbo in je takoj pro-
silo pri občinskem svetu za dovoljenje. Na seji
je socialist Carretero toplo priporočal, naj od-
borniki ugrade prožnji in je predlagal, naj
mestna občina dovoli brezplačno uporabo
vođe za kopanje. Kakor bi dregnil v sršenovo
gnezdo, tako so zdvijali vsi klerikalni odbor-
niki. Karlst Acehal je vpil vse besen: »Kakš-
na neumnost je zopet to! Šolo hočejo izpre-
meniti v kopališče.« Ultramontanec Torre
je kričal na socialist, rekel je, da je učiteljica
Maeztu znorela; psoval je napredno društvo
»El Sitio« in končno je rohnel, da je kopanje
kulturni nasprotujoča strast. Kopanje da je lu-
ksus in vsak luksus omehkuži telo in je poguba
za človeštvo. Nad vse pa se je povspel pod-
župan Elguezebal, advokat, ki je obiskoval je-
zuitsko šolo v Densto, ko je izjavil: »Kopanje
se ne strinja z moralno. Ljudje, ki zaidejo tako
daleč, da si razpe obraz in rok umivajo tudi
še drugo telo, preklinjajo s tem Boga in se
prostitirajo. Vse svoje življenje se še nisem
kopal in prepričan sem, da tudi večina v naš-
šem slavnem zboru isto lahko trdi o sebi.«

• Usodepolna raketa. V vasi Dietachdorf
blizu Steyra je na predvečer praznika sv. Pe-
tra in Pavla desetletni šolar užgal raketo. Pri
tem se je vnela slamnata streha neke hiše.
Ogenj se je razširil z neznaansko hitrostjo in je
uupelil v najkrajšem času devet hiš z vsemi
postranskimi poslopji. Veliko glav živine je
zgorelo in več ubožnim družinam je oženj
uničil vso imovino. Škoda znaša nad stotisoč
kron in je komaj pokrita z zavarovalnino.

• Grozna rodbinska drama. V berlinskem
predmestju Steglitz je vratarjeva žena Marija
Friedrich utopila svojih pet otrok v kopeli in
se je hotela potem tudi sama utopiti. Njo so
rešili, otroci so mrtvi. Grozno dejanje je storila
žena iz strahu pred trpinčenjem svojega moža.

• Zaradi brezposelnosti. V petek si je na
Dunaju prerezal vrat 6letni delavec zobotreb-
cev Ivan Zibich, ker je bil že več časa brez
dela. Na Dunaju, kjer je najbolj krščanska mest-
na uprava, morajo brezposelni delavci v smrt,
ker imajo ravno ti krščanski mestni odborniki
za vse drugo prej denar kakor pa za podpore
brezposelnim. Ravno isti čas je dovolil mestni
svet 20.000 K kot subvencijo pripravljalnemu
svetu 38.000 K za komiteju za evharistični kongres in 38.000 K za
okrašenje ulic v času evharističnega kongresa.
Koliko delavskih eksistenc bi rešil »krščanski«
mestni svet lahko s 58.000 K?

Zadnje vesti.
BRAMBNA REFORMA.
Dunaj, 7. julija. Uradna »Wiener Zeitung«
objavlja danes novi brambni zakon, sankcio-
niran od cesarja.
MINISTRSKI SVET.
Dunaj, 7. julija. Včeraj popoldne je bila
daljša seja ministrskega sveta, ki se je bavila
s tekočimi zadevami.

SKUPNA MINISTRSKA KONFERENCA.

Nove vojaške zahteve.

Dunaj, 8. julija. Danes bo seja skupnega ministrskega sveta, katerega se udeležijo vsi trije skupni ministri: Grof Berchtold, general infanterije Auffenberg in Bilinski, šef generalnega štaba Schemua, zastopnik avstrijskega ministrskega predsednika baron Heinold, avstrijski finančni minister Zaleski, ogrski ministrski predsednik Lukacs in ogrski finančni minister Teleszky. Konferenca se ima baviti s skupnim avstroogrskim proračunom za leto 1913. in se bo najbrže jutri nadaljevala. Vojni minister Auffenberg predloži ministrskemu svetu obširen program izrednih vojaških potrebščin, ki obsega zlasti nabavo novega topniškega materiala, utrdbe in letalne stroje. Zahteve bodo znašale večjo svoto, ki se pa ima razdeliti na pet do šest let. Redni vojaški proračun bo sestavljen v okviru znanega dogovora z bivšim vojnim ministrom Schönhaichom; samo za ureditev podčastniškega vprašanja bo vojna uprava zahtevala nov znesek.

Nezadovoljnost na Ogrskem.

Budimpešta, 8. julija. V opozicijskih krogih so razširjeni glasovi, da nastopa vojna uprava z novimi zahtevami, ki bodo baje obsegale velikanske zneske. Opozicija stoji na stališču, da je lanska obljuba tedanjega vojnega ministra Schönhaicha, da vojna uprava ne bo zahtevala nobenih žrtev, dokler ne bo izveden lanski program, obvezna. Že ko se je obravnavala brambna reforma, je opozicija opozorila, da bo novi zakon združen z velikimi izdatki. Takrat je vlada trdila, da so se stroški od ogrske in od avstrijske vlade znižali do skrajnosti in da so s tem za doseglo dobo zaključene vojaške zahteve. Kljub temu je zdaj slišati, da bo Auffenberg, ki se je že lani zameril ogrski delegaciji in ki je prišel pozneje tudi z grofom Khuenom v konflikt, zahteval mnogo milijonov novih izdatkov v rednem in izrednem proračunu. Opozicija napoveduje tem zahtevam najostrejši boj.

NOV ODDELEK V VOJNEM MINISTRSTVU

Dunaj, 8. julija. V vojnem ministrstvu ustanove nov oddelek, kateremu bodo podrejena vsa vojaška vežbališča v državi. Vežbališča se imajo poslej tako upravljati, da se dosežejo čim večji dohodki s porabo trave.

ČEŠKE FINANCE.

90 milijonov posojila.

Praga, 7. julija. Finančni poročevalec dr. Urban je na včerajšnji seji deželnega odbora podal svoje poročilo o proračunskem provizoriju za drugo polovico leta 1912. Njegovi predlogi se glase: 1. Deželna doklada se ne zviša in znaša tudi znanprej 55 odstotkov. 2. Deželni računi od 1. 1. 1913 do 1911 se odobre. 3. Pri deželni banki se najame 90 milijonov kron posojila. 4. Deželni zbor naj izvoli proračunsko komisijo, ki se ima posvetovati o poročilih permanentnega finančnega odseka in o regulaciji učiteljskih plač.

ČEŠKI DEŽELNI ZBOR.

Praga, 8. julija. V poučenih krogih trdijo, da bo deželni zbor še ta mesec sklican in da se mu predlože tisti doslej od obeh strank sprejeti deli češko-nemške sprave, ki jih mora odobriti deželni zbor. Nadalje se imajo izvoliti člani deželnega odbora in rešiti nekatere finančne zadeve.

RAZPUŠČEN OBČINSKI SVET.

Lvov, 7. julija. Upravno sodišče je pred kratkim razveljavilo veliko mandatov tukajšnjega občinskega sveta zaradi nepravilnosti pri volitvah. Vsi deli so postali občinski svet nesklepčen. Namestnik ga je zdaj razpustil. Provizorično vodstvo občinskih poslov je izročeno dosedanjemu županu in obema podžupanoma.

PROTESTI NA OGRSKEM.

Budimpešta, 8. julija. Po deželi je bilo včeraj 14 protestnih shodov, ki jih je sklicala opozicija. Povsod so množice protestirale proti nasilstvom v parlamentu in zahtevale, da se odpravijo nepostavnosti. Mestoma je prišlo tudi do demonstracij.

KOVACS V PREISKOVALNEM ZAPORU.

Budimpešta, 7. julija. Včeraj so prepeljali poslanca Kovacs, ki je v parlamentu streljal na Tiszu in potem sebe težko ranil, prepeljali iz sanatorija v sodniško bolnišnico. Iz sanatorija ga je vzel policijski uradnik z dvema detektivoma. Posadili so ga v fiakerski voz in odpeljali k sodišču, ki ga je takoj oddalo v bolnišnico za jetnike. Profesor Herczel izjavlja, da ni nobene nevarnosti več za njegovo življenje. Mogoče je le, da bo treba še operirati desno oko.

ČLOVEŠKO TRUPLO — TARČA.

Budimpešta, 7. julija. Preiskovalna komisija je včeraj preizkusila revolver, s katerim je poslanec Kovacs streljal na Tiszu. Kljub energičnim protestom uglednih korporacij so za te poizkuse porabili mrtvo človeško truplo, katero je dal anatomski zavod na razpolago. Strelji na truplu so dokazali, da je bil revolver sposoben za usmrtno človeka. (Telega ne znajo v Budimpešti dognati brez take skrutnitve mrliča!) Izvedeniško mnenje je podal sodni dvor dr. Minnich.

NOVI ZBORNI POVELJNIKI.

Budimpešta, 8. julija. Poveljnik 6. vojnega zbora v Kaši podmaršal Borsevič, ki je imel pred kratkim afero s hčerjo nekoga štabnega častnika, pojde v pokoj. Na njegovo mesto bo imenovan podmaršal Pflanzler. Tudi poveljnik 7. zbora v Temešvaru Seefranz odstopi, ter ga nadomesti podmaršal Tersztyansky.

VILJEM IN NIKOLAJ.

Uradna objava.

Peterburg, 8. julija. O sestanku carja z nemškimi cesarjem je izdana sledeča uradna

objava: Sestanek ruskega carja z nemškimi cesarjem je imel posebno priručno značaj in je podal nov dokaz prijateljskih razmer, ki družijo oba vladarja že mnogo let. Razgovori državnikov, ki so ob tej priliki spremljali oba monarha, so iznova pokazali trden sklep, da se varujejo stare častiljive tradicije, ki obstojajo med obema državama. Politični razgovori, ki so obsegali vsa dnevna vprašanja, so na obeh straneh utrdili prepričanje, da ostane za interese obeh sosednjih držav in splošnega miru ohranitev vzajemnih in obojestranskih zaupanj utemeljenih stikov trajno največjega pomena. Razprave se niso mogle baviti z novimi pogodbami, ker ni bilo za to nobenega razloga, tudi ne s kakšnimi izpremembami v skupinah evropskih držav, katerih vrednost za ohranitev ravnotežja in miru je že preizkušena. Sestanek obeh vladarjev se torej lahko po vsej pravici pozdravi z zadoščenjem. V tem, ko na eni strani izpričuje trdno in trajno prijateljstvo Nemčije in Rusije, je obenem zgovorni izraz miroljubnih struj, ki določajo v enaki meri politiko obeh držav.

BETHMANN-HOLLWEG V PETERBURGU.

Peterburg, 8. julija. Včeraj ob 8. zjutraj je dospel nemški kancelar Bethmann-Hollweg v Peterburg. Zvečer je bil na obedu pri poslaniku Pourtaléju. Danes je povabljen k ministru za zunanje zadeve Sasonovu.

RUSI IN FRANCOZI.

Peterburg, 8. julija. Francoski veleposlanik Louis je včeraj obiskal ministra Sasonova in je imel z njim daljši razgovor. Potem se je sestel z ministrskim predsednikom Kokovcevim.

MONARHISTI NA PORTUGALSKEM.

Nemiri.

Lizbona, 8. julija. Nemiri, ki so bili ponekod v severnih pokrajinah, nimajo resnega značaja. Lokalne oblasti so jih takoj brez težav zatrle.

Invazija monarhistov.

Pariz, 8. julija. Iz Lizbone javljajo, da so manjši oddelki monarhističnih izseljencev prekorajčili mejo in so zdaj v Galiciji. Vojno ministrstvo je sporazumno z mornariškim izdalo vse potrebne odredbe.

Porto, 8. julija. Iz Lizbone je semkaj priplula križarka »Vasco de Gama«.

Boji.

Porto, 8. julija. Zaradi nemirov, ki so bili v Moreira de Rey in v Vinhozu v okraju Braga, so odšli vojaški oddelki z mitraljezi tja. Še preden so dospeli v omenjene kraje, so bili nemiri zadušeni. Vojaštvo je ostalo v Guimaraesu. Mnogo oseb so zaprli.

OLIMPIJSKE IGRE.

Stokholm, 7. julija. Včeraj se je z velikimi slovesnostmi v navzočnosti kralja in njegove družine otvoril takozvani olimpijski teden. Na »stadionu« (starogrškem igrišču) je bila zbrana ogromna množica, ki jo cenijo na 25.000 oseb. Navzoča so bila vsa inozemska odposlanstva, ki se udeležujejo iger. Prestooslednik je pozdravil kralja v imenu pripravljalega odbora in navajal važnost telesne vzgoje za moderno življenje. Potem je v imenu Švedske pozdravil udeležence iz drugih dežel. Po kraljevem odgovoru so defilirale zunanje deputacije. Nato se je pričela tekma sulic. Prvo ceno je dobil Šved Lemming, drugo Finec Laaristo, tretjo Oger Kovač.

»RITUALNI UMOR« V KIJEVU.

Peterburg, 7. julija. Kakor javlja »Rieč«, pridržje Bajlisa kljub dokončani dopolnilni preiskavi v preiskovalnem zaporu, dokler ne bodo ustanovljeni rezultati naknadne preiskave.

TURČIJA.

Oficirska revolta.

Solun, 8. julija. Uporno gibanje med častniki se še vedno širi in dobiva nevarne dimenzije.

Položaj v Albaniji.

Solun, 8. julija. Mitresarif iz Drača javlja, da so vstasi prekinili na suhem zvezo s Skadrom in da je promet samo še na morju mogoč. Vse dosežane poizkuse posredovanja so vstasi odklonili, izjavili so pa, da se bodo pogajali z vladno komisijo, kateri bo minister za notranje zadeve na čelu, če sprejme vlada to ponudbo. Ministrski svet je to odklonil in je odpisal nove čete v Albanijo.

Grški otoki.

Berolin, 8. julija. Iz Rima javljajo, da name-rava Italija podeliti otokom v grškem morju, ki jih je zasedla, avtonomijo pod protektoratom evropskih držav.

Sežgana črnorumenasta zastava.

Bar, 8. julija. Iz Preveze in drugih krajev javljajo, da je albansko prebivalstvo povsod sprejelo turške upornike z veseljem. V nekaterih krajih jim je šlo ljudstvo s črnorumenasto zastavo naproti. Turški častniki so se množično zahvalili za sprejem, prosili so pa obenem, naj se odstranijo črnorumenaste zastave, češ da pomenijo odvisnost Albanije od Avstrije. Na to so odstranili zastave, v nekaterih krajih so jih pa sežgali.

Avstrija in Albanci.

Pariz, 7. julija. Avstrijski poslanik v Carigradu grof Pallavicini je baje pri turški vladi zopet storil korake, da bi blago ravnala z Albanci.

NEZGODA PARNIKA »OLYMPIC«.

Novi Jork, 7. julija. Veliki parnik »Olympic«, last družbe White Star Line, ki je enak ponesrečenemu parniku »Titanic«, je, zapuščajoč novojorsko luko, nasedel pri Ellis Islandu. Resne nesreče ni.

RUSI V PERZIJU.

London, 8. julija. Perzijska vlada je privolila, da se ustanovi v Tebrisu zopet kazaska brigada, kateri bodo poveljevali ruski častniki in podčastniki.

V ZRAKOPLOVU ČEZ ALPE.

Inomost, 7. julija. Včeraj je letalec Maks Mautner preletel z zrakoplovom »Tirol« Alpe med Inomostom in izelsko doilno. Dvignil se je 5000 metrov visoko. Na zemljo je prišel v višini 2000 metrov.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Premirje?

Berolin, 7. julija. Na tukajšnji borzi je bila včeraj razširjena govorica, da se ima prihodnje dni skleniti premirje med Italijo in Turčijo. Ta vest se ne more na noben način kontrolirati.

Posredovanje.

Carigrad, 7. julija. Ministrski svet je imel zadnji teden vsak dan, celo v petek, seje. »Iktiham« javlja, da je dobival minister za zunanje zadeve vsak dan od poslancev v inozemstvu brzojave, ki izražajo željo tujih držav, da bi se kmalu končala vojna.

MASAKRI V KAŽGARU.

Kažgar, 7. julija. Iz Čire javljajo, da je milica z revizorjem Svenom na čelu pomorila mnogo ljudi in požgala več hiš. Med umorjenimi je baje tudi nekoliko ruskih državljanov.

ZELEZNIŠKA KATASTROFA V AMERIKI.

Novi Jork, 7. julija. Predvčerajšnjem je v Pensilvaniji blizu postaje Ligonier trčil oseben vlak s tovornim. Po najnovejših poročilih je bilo 21 oseb ubitih, 30 pa ranjenih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Železnato vino s kino

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

•• Dunajska cesta ••

krepča malokrvne, nervozne, vsled bolezni oslabele osebe, blede, slabotne in bolchave oroke, ena pol-litrska steklenica 2K, tri steklenice K 6-60. Poština in zavojnina prosta.

Železnato vino lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani vsrbuje v resnici in vedno navedeno množico železa, ima neoporečno zdravilno vrednost in prednjači zaradi tega vsem drugim železnatim izdelkom.

Martin Kralj

čevljar in izdelovalec gornjih del Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

- Južni kolodvor.
- Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.
- Moze, ulica Miramar 1.
- Beden, ulica Madonnina št. 2.
- Gostilna Internazionalna, ulica Giovanni Boccaio št. 25.
- Laurenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).
- Pipan, ulica Ponte della Fabra.
- Gramaticopulo, Piazza Barriera.
- Bruna, ulica del Rivo.
- Raitinger, Riva Grumola št. 20.
- Hoeltl, trafikna na državnem kolodvoru.
- Bajc, ulica Geppa.
- Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
- Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
- Geržina, Rojan.
- Benussi, Gretta.
- Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.
- Artuš, Belvedere 57.
- Sekovar, Piazza Caserma.

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Dolenjske železnice Straža-Toplice.

Akroterme (toplice z mehko vodo) 38° C. kopalnišče z zdravilno pitno vodo. Izredno učinkuje proti trganju, protinu, ishiji, nevralgiji, kožnim in ženskim boleznim. Veliki kopalni bazen, posamezne in močvirske kopeli. Udobno urejene tujske, igralske sobe in sobe za družbe. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Dobra in ceno prehrana. Sezlja od 1. maja do 1. oktobra. Prospekte pošilja brezplačno in daje pojasnila Kopalniška uprava.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

- Južni kolodvor, na peronu.
- Pirnat, Kolodvorska cesta.
- Zupančič, Kolodvorska cesta.
- Blaž, Dunajska cesta.
- Sterkovič, Dunajska cesta.
- Fuchs, Marije Terezije cesta.
- Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
- Šubič, Miklošičeva cesta.
- Šenk, Resljeva cesta.
- Kanc, Sv. Petra cesta.
- Treo, „ „
- Kušar, „ „
- Podboj, „ „
- Bizjak, Bahoričeva ulica.
- Remžgar, Zelena jama.
- Svetek, Zaloška cesta.
- Šešar, Šelenburgova ulica.
- Suhadolc Anton, Zelena jama 50.

- Dolenec, Prešernova ulica.
- Pichler, Kongresni trg.
- Ušeničnik, Zidovska ulica.
- Kleinstein, Jurčičev trg.
- Wisiak, Gospodska ulica.
- Stiene, Valvazorjev trg.
- Košir, Hilšerjeva ulica.
- Sušnik, Rimska cesta.
- Klanšek, Tržaška cesta.
- Elsner, Kopitarjeva ulica.
- Blaznik, Stari trg.
- Kustrin, Berg
- Sever, Krakovski nasip.
- Državni kolodvor.
- Križaj in Kotnik, Šiška
- Likar, Glince.
- Jezeršek, Zaloška cesta.

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Naročajte se na Zarjo!

Letošnje poletje v znamenju Bata čevljev

Dobi se poysod.

Gramofoni - automati !!

••• tovarniška zaloga •••

Za vsak gramofon pisмено jamstvo.

Gramofon-Atelijer

A. Rasberger

Ljubljana, Sodna ulica 5.

Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam ur in žvalnih strojev. Imam špencilno samo gramofone, godbene automate in druge mehanične godbene stroje. Lastna delavnica za popravila.

Pišite po cenik. — Predno kje kupite, ogledjte si mojo zalogo.

Vse potrebščine in vsakovrstno koleseje v zalogi.